

Археологическо лято 2009

МАНАСТИРСКИЯ КОМПЛЕКС „СВ. СВ. ПЕТЪР И ПАВЕЛ“ ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

При разкопките в църквите „Свети свети Петър и Павел“ и „Свети Иван Рилски“ в подножието на хълма Царевец се оказа, че двете църкви са част от най-големия манастирски комплекс от Второто българско царство (1185–1396). Научният екип с ръководители проф. Николай Овчаров и ст. н. с. д-р Хитко Вачев попадна на архитектурни останки от патриаршески манастир, разкри над 100 гроба на знатни боляри. Намерени бяха множество златни накити. Сред най-ценните предмети са закопчалка за богослужбена книга, както и сребърен обков с позлата също за книги. Обковът изобразява архангел, а под него има надпис на гръцки „Свят. Свят. Свят“. Историците смятат, че са попаднали на останки от уникалната библиотека на Иван Шишман и патриарх Евтимий. В двора на комплекса археолозите попадат на гроб на девойка, която е била облечена в златотъкани дрехи. Намерени са златен пръстен с аметист, златни обеци и сребърни игли с позлата. Гробът е от втората половина на XIV век. В друг гроб е намерен женски скелет с монета между зъбите. Става дума за стар погребален ритуал. Открити са общо над 100 скъпоценни предмета, предимно сребърни и златни или позлатени бижута. Те са били изработени в различни периоди (от XIII век до края на XVIII). Откритият масивен 23-грамов златен пръстен е от 21-каратово злато. В него е вградена гема с изображение на бога Марс. Намерен е и пръстен от масивно сребро с лилии. Предполага се, че е изработен в Аквитания, Южна Франция и е от времето на четвъртия кръстоносен поход.

АРХЕОЛОЗИ ОТКРИХА МАНАСТИР КРАЙ МЕЛНИК

Манастир от XIII век, построен от деспот Алексей Слав, откриха археолози в района на Меник. Манастирът „Света Богородица Пантенаса“ е разположен на площ от 2 декара. Обектът е емблематичен за историята на манастирското строителство в България през XIII–XIV век заради големия брой документи, които са запазени за него. Специален камък, върху който се писало с калем, свидетелства за съществуването на книжовна преписваческа школа.

СЕЛИЩЕ ОТ ПРЕДИ 7 ХИЛЯДИ ГОДИНИ КРАЙ ШУМЕН

Ценната находка се намира в местността Чанаджик до шуменското село Сушина, съобщи bTV. Селището е открито при разкопки на могила в язовир „Тича“. То е било обитавано през каменно-медната епоха в продължение на няколко столетия. Над 300 са находките до момента, повечето от които са изработени от мрамор. Най-ценната находка на археолозите обаче е откриването на отбранително съоръжение, оградящо могилата от западната ѝ страна.

КРЕПОСТТА КАЛЕТО ПРИ МЕЗДРА

Тъкачен стан на 63 века е открит в крепостта Калето при Мездра в последните дни на разкопките. Археологът Георги Ганецовски от врачанския исторически музей го изровил от 3 метра дълбочина. Примитивната конструкция за изработване на първите платове преди повече от 6000 години е от вертикален тип с каменни тежести. Нишката се промушвала в дупки, издълбани в тежестите, и така древните хора майсторили тъканите си. Запазена е глинена пещ и каменна плоча, която се нагрявала до 800 градуса.

УНИКАЛНА МОНЕТА, СЕЧЕНА ОТ ПОСЛЕДНИЯ ВЛАДЕТЕЛ НА ДОБРУДЖАНСКОТО ДЕСПОТСТВО – ИВАНКО ТЕРТЕР,

откриха археолози при разкопките на Калиакра. Според Бони Петрунова, завеждащ секция „Средновековна архео-

логия“ към Националния археологически институт с музей към БАН, такава монета на Калиакра досега не е откривана. Находката има изключителна стойност, защото е сечена в малка емисия. Изработена е от бронз и е с високо качество. От едната ѝ страна е изобразен двуглав орел, а от другата – анаграма на Тертер. Ръководителката на разкопките обясни, че деспот Иванко Тертер е прибягнал до сечене на монети, за да бъде независим, след като отношенията между Добруджанското деспотство и Търновското царство се влошили.

КУЛТОВ КОМПЛЕКС ОТ VIII – IX ВЕК Е ОТКРИТ ПРИ РАЗКОПКИ НА НОС КАЛИАКРА,

съобщи ръководителят на археологическия екип ст.н.с. д-р Бони Петрунова

от Националния археологически институт с музей при БАН, информира БТА. Сред многобройните гробни съоръжения археолозите са се натъкнали на култова яма, която вероятно е играла ролята на светилище. В култовата яма са се извършвали т. нар. поменални обреди преди въвеждането на християнството като официална религия в българската държава

БПОПОВА МОГИЛА КРАЙ СЛИВЕНСКОТО СЕЛО ТОПОЛЧАНЕ

Златен гроб, който датира от II век преди Христа, откри експедиция ТЕМП с ръководител Диана Димитрова в Попова могила край Сливенското село Тополчане. Находките включват ковчеже, богато украсено със слонова кост и метална пластика, златни накити, масивен златен пръстен с черен камък, както и метални и керамични съдове. Интересна находка са много добре запазените обувки от кожа

и плат, които по всяка вероятност са със златотъкани нишки.

МОГИЛАТА КРАЙ СЛИВЕНСКОТО СЕЛО КРУШАРЕ ЩЕ НОСИ ИМЕТО „КИТОВА МОГИЛА“ В ЧЕСТ НА ГОЛЕМИЯ БЪЛГАРСКИ УЧЕН И АРХЕОЛОГ ПРОФЕСОР ГЕОРГИ КИТОВ

Археоложката експедиция ТЕМП с ръководител Диана Димитрова откри

тракийски гроб от римската епоха, най-вероятно той е на знатна жена. В него бяха намерени запазени помади в два стъклени съда, приличащи на колби. В гроба бяха открити и златни накити. Най-голям по размер е златният венец. „Листенцата са ромбоидни и са пръснати между долните крайници – между таза и глезените. По-ценни са една златна огърлица с висулка, която много точно датира гроба в началото на III век.“, обясни Диана Димитрова пред БНТ. „Имаме и две златни гривни от усукана масивна тел, две златни обици различни по тип, две златни пластини, едната от които е била около левия глезен с две женски изображения“, сподели археоложката. Открит е и стъклен ритон, който е единствен по рода си в България. Диана Димитрова съобщи, че могилата край село Крушаре ще носи името на големия български археолог Георги Китов

МРАМОРНА СТАЯ НА КИБЕЛА В НИКОПОЛИС АД ИСТРУМ КРАЙ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

Археолози, проучващи римския град Никополис ад Иструм край Велико Търново, са се натъкнали на мраморна стая, посветена на култа към финикийската богиня Кибела, предаде БТА. Според ръководителя на разкопките доктор Павлина Владкова помещението, което се намира в обществена сграда на централния градски площад, е изградено в края на II-средата на III век. Стените и подът на култовата стая са облицовани с разноцветни мраморни плочи, които вероятно са били доставени от гръцките остро-

ви. Според писмените извори през втори век преселници от Мала Азия са пренесли в Никополис ад Иструм култа към Кибела, наричана още „Великата майка на боговете“ покровителка на земята, възраждащата се природа и плодородието.

ТРАПЕЗИЦА, ВЕЛИКО ТЪРНОВО

При тазгодишните разкопки на хълма са открити голямо количество върхове на стрели, копия, арбалет, намерени са и над 1000 монети от късното Средновековие. Археолозите вече са почти сигурни, че хълмът е бил родовото имение на Асеновци. В източното подножие на хълма братята Асен и Петър са съградили църквата „Св. Димитър“. При нейното осветяване е дадено началото на въстанието на Асеновци. Според историците комплексът, смятан за замъка на Асеновци, се е превърнал в резиденция на владетелите на търновския престол до Иван-Асен II. Според археолозите не е случаен фактът, че първите мощи, дошли в Търново, са на св. Иван Рилски. Нетленните останки били пренесени от цар Иван-Асен I през 1195 г. и положени в една от църквите на Трапезица. Досега изследователите са открили останки от 17 кръстокуполни храма на хълма.

СВЕТИЛИЩЕ НА ДРЕВНИТЕ ТРАКИ КРАЙ КАЗАНЛЪШКОТО СЕЛО КРЪН

откри екип на археолога проф. Васил Николов. Според него артефактите датират от 2200 – 1900 г. пр. Хр. В светилището са разкопани 250 ритуални ями. Уникалното е това, че в тях са намерени останки от зърно и по 2–3 хромелни камъка, с които то е било стривано. Археолозите са открили

там и 5 обредни урни. В тях древните са погребвали трупчетата на бебета. В светилището край с. Крън е намерен и каменен скиптър, който доказвал, че древният жрец е разполагал и с политическата власт, коментира проф. Николов. „В центъра е направена една огромна постройка, чиято северна стена е била извита точно към север с дължина 18 метра и широчина 10 метра, като тази постройка в средата има едно обредно огнище, а пред постройката открихме бебешки гробове с бебешки скелети. Това е един обичай с погребване на бебета до едногодишна възраст, характерен само за този период и само за този край на Тракия“, твърди проф. Николов.

ПЕРПЕРИКОН

Археологическият екип на проф. Николай Овчаров е открил първите

епиграфски сведения от 4–5 и 16–17 век за Перперикон.

Става въпрос за 2 надгробни паметника с латински надписи, както и за оловен печат.

Археолозите са открили и римски път в южната част на Перперикон. Пътят минава покрай река Арда и на около 5 км. прави разклонение и достига до самия град Перперикон. До него археолозите са попаднали на нещо като занаятчийска работилница. В нея са открили определените места за обработка на метал.

Разкритието е датирано от 4–5 век сл. Христа. Това е периода на разцвет на Перперикон.

Открити са и много интересни рисунки, посочи Николай Овчаров и уточни, че става въпрос за 7–8- чертежа на играта дама. Това обаче не е само игра, а има и друг смисъл – като символ на посоките на света. Археолозите са се натъкнали и на интересен оловен печат, на който се чете името на Муселий Бакуриани от 11 век. Овчаров предполага, че Муселий е син на Григорий – основателят на Бачковския манастир.

(М.З.)